

a tájékoztatási létesítmény

általános adatai /a létesítmény teljes megjelölése, a hivatalos rövidítés, a fenntartó intézmény, üzem stb. megnevezése/;

működési területe /az a szakterület, melynek meghatározott információs forrásait meghatározott munkamódszerekkel feltárják/;

dokumentum bázisa /a dokumentumok típusainak megjelölésén kívül jelezni kell a gyakran és ritkán használt fajtákat is /;

szolgáltatásai /minden tájékoztatási tevékenység pl. bibliográfiai, analitikus, szintetikus, szóbeli; az esetleges kiadványok - címjegyzékek, gyorstájékoztatók stb. - felsorolása/;

adattárolási területe /az a szakterület, melynek tájékoztatási eszközeit - referátumok, adatok - valamely meghatározott formában - elektronikus adatfeldolgozás, lyukkártya stb. - valamint a dokumentumait, mikrofilmjeit tárolják/.

A pontosan kiállított összeírólapok, illetve az esetleg szükséges kiegészítő bejelentés beérkezése után értesítik a létesítményt a nyilvántartásba vételről és egyben közlik vele nyilvántartási számát is. Ha az eredeti bejelentéshez viszonyítva - bármely ponttal kapcsolatban - változás következne be a létesítmény életében, azt, erre a nyilvántartási számra való hivatkozással, azonnal jelentenie kell a ZIID-nek.

A tájékoztatási létesítmény esetleges felszámolásáról, természetesen, szintén értesítést kell küldeni a nyilvántartás szolgálathoz, ahol a létesítményt - ennek alapján - törlik a nyilvántartásból, és erről a tényről a bejelentőt hivatalosan kiértesítik.

A nyilvántartás jó segítséget nyújt az NDK tudományos-műszaki információs rendszerének állandó megfigyeléséhez, a hibák és hiányosságok észrevételéhez, valamint a további fejlesztési irány meghatározásához.

Takáchné Tóth Mária

Nagyvállalati információs rendszer

Nemrégiben áttekintő cikk jelent meg a BSC /British Steel Corporation = Brit Acélipari Egyesülés/ vállalatánál végzett kísérletekről, egy házon belüli számítógépes információs rendszerrel kapcsolatban. Ennek a cikknek néhány gondolata esetleg hazai gyakorlatunkhoz is segítséget adhat.

A műszaki információs rendszer létrehozásának gondolata 1968-ban merült fel. A BSC az időben történt államosításával ugyanis együtt

járt az addig sok szétszórt telepen tevékenykedő üzem egységének fokozott centralizálása, melynek során egy 64 000 munkást foglalkoztató, évi 600 millió angol font forgalmu, központi irányításu nagyvállalat jött létre. Ez egyrészt igényelte a központi információs szolgáltatás létrehozását, másrészt, méreténél fogva, lehetővé tette annak gazdaságos működését.

A gépesített információs rendszer kialakításának előzményeihez tartozik az is, hogy a BSC, ill. annak minden gyáregysége, hasonló célokra már a centralizálást megelőzően is használt számítógépeket, rendelkezett számítógépes szakemberekkel. Ezeket a szakértőket a központba vonva hozták létre a központi rendszerszervező osztályt, amelynek feladatává tették az információs rendszer alapelveinek kidolgozását, majd létrehozását.

A rendszerszervező osztály az információs rendszerre vonatkozó elképzeléseket egy koncepcióban körvonalazta. Elsődleges célkitűzésként annak a követelménynek a kielégítése szerepelt, hogy a vállalati vezetési információs rendszerben a szükséges adatokat, minden illetékes a lehető legrövidebb idő alatt kaphassa meg. Az információigények kielégítéséhez feltétlenül szükséges volt az igények, illetve annak meghatározása, hogy

milyen funkciókra van szükség;

az egyes funkciók elvégzése hol jár eredménnyel;

hol, hogyan és milyen információk gyűjthetők;

az információk hogyan tárolhatók, hogyan kezelhetők és hogyan szolgáltatathatók.

A tervező munkát követően az első programfuttatásokra 1969-ben került sor. Ekkorra felismerték azt is, hogy a belső igények kielégítésén túlmenően, külső felhasználók számára is szolgáltathatnak műszaki-gazdasági információt. Ez határozta meg az információs rendszer végső felépítését.

Az információs rendszer technikai felépítését azok a szolgáltatások határozzák meg, amelyeket biztosítani kívántak, és ezek

on-line keresés;

nyomtatott dokumentációs kiadványok előállítása;

retrospektív keresés.

E szolgáltatások üzemeltetéséhez olyan nagy teljesítményű központi számítógépre volt szükség, amely nagymennyiségű adat tárolására képes direkt elérésű külső tárolókkal rendelkezik, és ezt az IBM 360/50 típusban találták meg. Az on-line keresés képernyős display alkalmazását tette szükségessé. Itt a típus kiválasztásnál figyelembe kellett venni azok kompatibilitását az alapgéppel, a képernyő méretét és tisztaságát, bizonyos programozási és kontroll kérdéseket

és az adatmegjelenítés gyorsaságát. Az igényeknek a SANDERS 720 modell felelt meg.

A display adatvégállomás és a központ távadatfeldolgozási kapcsolatánál felmerült a kérdés, hogy postai vagy saját távközlő vonalakat használjanak-e. A költségkihatások elemzése és a vonalbiztonság szempontjának figyelembevétele után, a döntést saját távadatközlő vonalak létrehozására hozták meg.

A nyomtatott dokumentációs kiadványok több típusára végzett kísérletek után végülis a KWOC típusú indexek rendszeres kibocsátása maradt meg, az on-line illetve retrospektív kereséshez létrehozott adatbank kialakításának melléktermékeként. A KWOC indexet a központ számítógépének perifériája nyomtatja, és xeroxon sokszorosítva jut el a felhasználókhoz.

Az eddigiekben ismerttetett technika lehetővé teszi a felhasználásban az azonnali hozzáférés mellett az adagolt feldolgozású üzemmódot is, amely különösen retrospektív keresésnél hasznos. A programot széles körben ismert ASSEMBLER, illetve PL/1 nyelven írták meg, így viszonylag könnyű volt megfelelő programozót találni.

A vezetési információs rendszer felépítése és annak műszaki háttere lehetővé teszi a szelektív információs szolgáltatást és COM /Computer Output on Microfilm = számítógépi adatkivitel mikrofilmezése/ alkalmazását is. A jövőben ezt a bővítést tervezi a BSC.

Az információs rendszer megtervezése, létrehozása és üzemeltetése természetszerűleg még egy problémát vetett fel a BSC elektronikus és tájékoztatási szakemberei számára: nevezetesen a hivatali apparátus részoktatását az információs rendszer hatékony használatára - és ez a munka napjainkban is folyik - a rendszer továbbfejlesztésével párhuzamosan.

/PATTEN, M.N.: Experiences with an in-house mechanized information system = Aslib Proceedings, 26.k. 5.sz. 1974.május, p.189-209./

Új szolgáltatás az NSZK-ban a normatív műszaki dokumentumok területén

A GdT-Informationsstelle /Gemeinschaftsausschuss der Technik, Düsseldorf, - Műszaki Bizottság Tájékoztató Központja/ a nemzetközi normatív műszaki dokumentumok területére is kiterjesztette ingyenes szolgáltatásait. A központ közel két éves közhasznú tevékenysége folyamán szántalan érdeklődőnek szolgáltatott - írásban és szóban - adatokat a sokrétű műszaki normatívakkal kapcsolatosan.